

Столярець А. М.,
здобувач ступеня бакалавра
Науковий керівник: Кужелєв М. О.,
д.е.н., професор, професор кафедри фінансів
Національний університет «Києво-Могиллянська академія»
м. Київ, Україна

ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА НАЦІОНАЛЬНУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНУ СИСТЕМУ

Цифрова трансформація виступає одним із ключових рушіїв сучасного економічного поступу, формуючи нові підходи до виробництва, споживання та управління [1].

Цифрова економіка дедалі більше інтегрується у структуру сучасного суспільства, впливаючи на всі сфери життя – від господарської діяльності та соціальних взаємин до механізмів державного управління. Запровадження цифрових інструментів сприяє підвищенню продуктивності, формуванню інноваційних бізнес-моделей і покращенню добробуту суспільства. Процес цифровізації активно розвивається в Україні, що потребує ретельного аналізу його впливу на національну економіку.

Так, у світовому вимірі цифровізація вже стала провідним фактором економічного розвитку, проте темпи її впровадження в Україні залишаються нижчими, що зумовлено існуванням ряду проблемних аспектів. Передусім, нерівна доступність до мережі Інтернет та цифрових сервісів у різних регіонах обмежує можливість повноцінної участі бізнесу та населення у глобальних цифрових процесах. Висока вартість новітніх технологій, що особливо відчуває малий та середній бізнес, стримує інноваційні зміни. Додатковою проблемою є нестача кадрів у сфері цифрових технологій, що створює професійний дефіцит і уповільнює інтеграцію України в глобальний цифровий простір.

Слабка розвиненість інфраструктури є однією із ключових викликів у контексті цифрової трансформації. Нерівномірний доступ до мережі Інтернет та сучасних цифрових платформ, особливо в сільській місцевості, підсилює соціальну нерівність у доступі до важливих послуг. Одночасно з цим зростає загроза кіберризиків, що вимагає розбудови ефективної системи кіберзахисту на рівні держави та підприємств. Подолання зазначених викликів потребує системного підходу, тісної взаємодії державних органів, бізнес-структур та міжнародних партнерів. Комплексна стратегія цифровізації здатна не лише мінімізувати існуючі проблеми, а й забезпечити динамічний та сталий розвиток економіки України.

Система державного фінансового управління є ключовим механізмом, що забезпечує функціонування держави. На сучасному етапі її головним завданням є реформування, вдосконалення та зміцнення. Важливо запроваджувати новітні методи до управління державними фінансами для підвищення результативності бюджетної політики. Це сприятиме посиленню стійкості системи державних фінансів, підвищенню її гнучкості, швидкій реакції на виклики, ефективному

«Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи»

застосуванню антикризових інструментів та поступовій інтеграції до фінансового простору ЄС, зокрема шляхом активної взаємодії з міжнародними фінансовими установами [2].

Цифровізація виступає одним із провідних факторів економічного й соціального розвитку сучасної світової спільноти, формуючи підґрунтя для створення цифрової економіки як важливої складової глобальних процесів. У міжнародній площині цифрові технології стали каталізатором розвитку інноваційних сфер, зокрема штучного інтелекту (AI), Інтернету речей (IoT), великих даних (Big Data), блокчейн-технологій та фінансових інновацій. Ці інструменти сприяють модернізації бізнес-моделей, оптимізації управління ресурсами та підвищенню ефективності виробничих і соціальних систем. В світі держави конкурують за лідерські позиції у впровадженні цифрових рішень. Країни ЄС активно реалізують програми цифрової трансформації, зокрема «Цифровий Єдиний Ринок» (Digital Single Market), спрямований на усунення бар'єрів у сфері електронної комерції та захисту персональних даних. США зберігають провідну позицію у розвитку AI та хмарних технологій, а Китай відзначається високими темпами впровадження цифрових платформ у фінансовому та промисловому секторах. Паралельно цифровізація активно поширюється на освіту, медицину, державне управління, відкриваючи нові можливості для інноваційного поступу [3].

Стосовно державних фінансів України, то цифрова трансформація підвищує їх прозорість через цифровізацію бюджетного процесу [4], що забезпечує публічний доступ до даних, електронну звітність та громадську участь. Однак цей процес супроводжується викликами, такими як кіберзагрози, нерівний доступ до технологій, потреба в регулюванні та потенційна економічна нестабільність, що ускладнює реалізацію повного потенціалу цифрових рішень.

Вплив цифрової трансформації на прозорість.

Публічний доступ до даних. Цифрові платформи роблять бюджетну інформацію більш доступною для громадян, що дозволяє громадськості краще розуміти, як використовуються державні кошти.

Електронна звітність. Цифровізація дозволяє ефективніше відстежувати та контролювати витрати, надаючи можливість для онлайн-звітування та моніторингу.

Громадська участь. Цифрові інструменти спрощують залучення громадян до бюджетного процесу, наприклад, через онлайн-платформи для обговорення та участі в розподілі місцевих бюджетів.

Підвищення ефективності. Цифрові рішення можуть знизити витрати та підвищити ефективність державних послуг.

Виклики та перешкоди:

- Кіберзлочинність. Зі зростанням цифрових фінансів зростає ризик кібератак, шахрайства та крадіжки даних.
- Нерівний доступ: недостатньо розвинена інтернет-інфраструктура, особливо у віддалених регіонах, може створювати бар'єри для доступу до цифрових фінансових послуг, що посилює соціальну нерівність.

- Регуляторні обмеження – надмірні правила можуть перешкоджати інноваціям у сфері цифрових фінансів.
- Фінансування: нестача коштів для подальшого розвитку цифрових рішень може обмежувати їхній потенціал.
- Економічна нестабільність – зміна цін на цифрові активи може призвести до фінансової нестабільності та становити ризики для економіки.

Цифровізація є одним із ключових стратегічних напрямів трансформації економіки України, оскільки вона забезпечує формування умов для її активного включення в глобальні економічні процеси. Водночас цифрові технології стають важливим інструментом інноваційної модернізації систем управління, підвищуючи гнучкість організацій, прискорюючи прийняття рішень та зміцнюючи стійкість економічних структур в умовах глобальної нестабільності. Такий підхід створює підґрунтя для модернізації ключових сфер економіки та посилення конкурентних позицій України на світовому ринку [5].

Упровадження цифрових технологій у промисловість, сільське господарство, фінанси, освіту та медицину відкриває нові можливості для модернізації економіки. Цифрові платформи полегшують вихід малого й середнього бізнесу на міжнародні ринки, що підсилює їхню конкурентоспроможність та сприяє залученню інвестицій. Використання сучасних інструментів, таких як CRM-системи та аналітика даних, дозволяє оптимізувати бізнес-процеси, знижувати витрати та покращувати рівень клієнтського сервісу, що є важливим для підтримання економічної активності. Освіта та охорона здоров'я також потребують цифрового оновлення. Запровадження інтерактивних методик навчання, адаптивних освітніх платформ і телемедицини сервісів підвищить доступність та якість соціальних послуг, сприятиме зменшенню нерівності та розвитку людського капіталу. Разом з тим, державна політика має бути спрямована на забезпечення рівних можливостей доступу до цифрових послуг [3].

Стимулювання інноваційної діяльності вимагає формування умов, які підтримують розвиток стартапів й сучасних ІТ-компаній. Грантові програми, податкові стимули та фінансова підтримка можуть активізувати інвестиції в інноваційні рішення та сприяти їх впровадженню в різні сектори економіки. Водночас кібербезпека має стати одним із ключових пріоритетів державної політики у сфері цифровізації. Створення надійних механізмів захисту інформаційних систем забезпечить безпеку та дозволить зменшити ризики кібератак і зміцнити стійкість цифрової інфраструктури. Міжнародна співпраця також відіграє важливу роль у прискоренні цифрових трансформаційних процесів. Впровадження кращих світових практик, участь у міжнародних цифрових проєктах і залучення іноземних інвестицій сприятимуть інтеграції України у глобальний цифровий простір. Такий комплексний підхід дозволить ефективніше реалізувати потенціал цифрових технологій і сприятиме сталому розвитку [3; 6].

Таким чином, комплексна стратегія цифровізації, що включає розвиток та модернізацію інфраструктури, стимулювання інновацій та зміцнення кібербезпеки, може стати ключовим чинником зростання конкурентоспроможності національної економіки. Упровадження та реалізація вказаних заходів дозволить Україні

ефективно використовувати можливості цифрової економіки, підвищити стійкість фінансових інституцій та забезпечити сталий розвиток.

ДЖЕРЕЛА

1. Бурмака М. О., Сіньковський М. І., Любіч Д. О. Глобальні виклики цифрової трансформації та їхній вплив на економічну динаміку країн Європейського Союзу. *Академічні візії*. 2025. №48. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2245>

2. Радіонов Ю. Д. Державні фінанси у воєнний та поствоєнний періоди. *Фінанси України*. 2022. № 10. С. 44-65.

3. Литвинов М. П., Трохимець О. І. Цифровізація економіки та її вплив на національний економічний розвиток. *Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2025. Вип. 54. С. 89-94.

4. Кужелев М.О., Нечипоренко А.В. Цифрова трансформація бюджетної системи України: стан, виклики та перспективи. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2025. №3(17). С. 376-384.

5. Горбовий А. Ю. Інноваційна модернізація менеджменту в умовах глобальної нестабільності : монографія / за заг. ред. А. Ю. Горбового; УДФСУ. Ірпінь-Білосток, 2018. 305 с.

6. Kuzheliev M., Nechyporenko A., Sulyma M., Ovcharuk S., Leontieva M. The impact of innovation on the financial architecture of the national economy. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2025. №5(64). pp. 397–412.